

NIEUWSBRIEF

Onderwijscoalitie Zuid-West

IN DEZE NIEUWSBRIEF:

- **“Dichtbij huis, dicht bij kansen”** – Interview met Directeur-bestuurder Annelen van Schaardenburgh van SWV Duin- en Bollenstreek
- **Terugblik leernetwerkbijeenkomst** – 16 april
- **Forensische Plusklas** – Educatief Centrum Ihub
- **Landelijke informatie** – Brief regering & Zembla aflevering
- **Inclusieve lesplaatsen** – Munio

HANDIGE TOOL PLAATSIJG JZ+

Wie doet wat tijdens de instroom? Wat zijn rollen voor de verwijzer, stamschool, instellingsschool en het lokale samenwerkingsverband? Hoe stel je een samenwerkingsovereenkomst op? En hoe zit het eigenlijk met nazorg? Dit en méér lees je de Routetool bij plaatsing van een jongere in de JeugdzorgPlus.

[Bekijk de tool](#)

Routetool

Bij plaatsing van een jongere in de JeugdzorgPlus voor Schakenbosch Onderwijs & Werk en Rijnstroom College

Heeft de leerling reeds een stamschool?

Ja
 Nee

“DICHTBIJ HUIS, DICHT BIJ KANSEN”

Hoe de Duin- en Bollenstreek bouwt aan een steviger netwerk voor jongeren

Wie de Duin- en Bollenstreek van buitenaf ziet als een rustig plattelandsgebied, mist de werkelijke dynamiek. De streek ligt ingeklemd tussen grote steden, kent een sterke beroeps cultuur, grote vmbo-scholen en generaties familiebedrijven. Precies die context bepaalt hoe Samenwerkingsverband Duin- en Bollenstreek omgaat met jongeren die risico lopen uit te vallen – waaronder de jongeren die nu centraal staan in de af- en ombouw van JeugdzorgPlus.

Directeur-bestuurder Annelen van Schaardenburgh schetst het helder: “Het is een regio met enorm veel bedrijvigheid. Bekend om de kleurrijke bloemenvelden en het toerisme. Maar ook een streek met een kennisintensieve maakindustrie op het gebied van Space, Unmanned Valley en Flower Science. Jongeren wonen en werken hier vaak al generaties lang. En onze vmbo-scholen zijn echt groot, met 800 tot 1000 leerlingen.”

“We hebben heel bewust gezegd: deze doelgroep moet dicht bij huis worden opgevangen.”

Hoewel het aantal jongeren uit de regio dat eerder in gesloten jeugdzorg terecht kwam klein is, zag het samenwerkingsverband al vroeg dat juist de groep met uitdagend gedrag kwetsbaar was. Toen een gespecialiseerde VSO-afdeling in de regio Leiden verdween, besloot de Duin- en Bollenstreek het anders te doen: jongeren niet langer clusteren op één centrale plek, maar lokaal ondersteunen, in hun eigen omgeving. Annelen: *“Die leerlingen met uitdagend gedrag nemen niet drie OV-bussen naar Leiderdorp. Die kwamen daar gewoon niet aan. Dus we moeten het dichterbij organiseren.”*

Met gemeenten werd een kleinschalige woonvoorziening in Lisse gestart. Een van de eerste nieuwe woonplekken in Zuid-West voor jongeren uit de gesloten jeugdzorg. *“Ik begrijp van mijn medewerkers dat de jongeren die uit de gesloten jeugdzorg komen, tot nu toe allemaal zijn opgevangen – zowel qua wonen als onderwijs.”*

Een sterke praktische route als beschermende factor

De regio kent daarnaast een bijzonder model: MBO 1 en MBO 2-opleidingen binnen de vmbo-scholen zelf. In samenwerking met het mboRijnland en het NOVA College bieden de vmbo-scholen in de Duin- en Bollenstreek verschillende mbo-opleidingen aan. De leerlingen krijgen les van de eigen docenten en volgen een praktijkgericht programma waarin leren en werken hand in hand gaat. Geen schoolwisseling, geen reisafstand, gewoon doorgroeien in een vertrouwde omgeving. Annelen: *“Als jongeren in hun eigen omgeving een MBO opleiding kunnen doen, liefst met een stage dichtbij huis – soms zelfs bij bekenden of familie – dan is de slagingskans veel groter.”* Dat blijkt ook in de cijfers: uitvalpercentages blijven zeer laag wanneer leerlingen binnen hun eigen school het MBO instromen. Voor de jongeren die nu onderdeel zijn van de afbouw van JeugdzorgPlus – vaak kwetsbaar, zoeken naar stabiliteit – is dit precies het soort route dat werkt.

Een nieuw idee: dagbesteding én jeugdhulp op school, niet erbuiten

Naast de aanwezigheid van jeugdhulp op school is een van de meest vernieuwende plannen het integraal dagprogramma dat samen met de scholen wordt voorbereid. Streven is om jeugdhulp en dagbesteding heel bewust aan een school toe te voegen. Niet om jeugdigen weg te halen uit onderwijs, maar om juist de verbinding met school te behouden. Annelen: *“Eigenlijk willen we geen leerling meer op een dagbestedingslocatie hebben. Dat voelt als het failliet van de samenleving. We willen dagbesteding bij de school zélf organiseren, in de buurt van de rijkdom van bijvoorbeeld de praktijklokalen. Zodat leerlingen het contact met school niet verliezen en langzaam kunnen opbouwen naar onderwijs.”* Daarbij hoort ook inzet van jeugdhulp. *“Dat is noodzakelijk,”* zegt ze. Met scholen, gemeenten, de voorzieningen Docent op de Fiets en School zonder Muren en een aantal gecontracteerde dagbestedingslocaties gaan we om de tafel zitten om dit mogelijk te maken.

Samenwerking als kracht

Naast de lokale ontwikkelingen bouwt de Duin- en Bollenstreek ook steeds steviger aan regionale samenwerking. Omdat het samenwerkingsverband relatief klein is, wordt bewust de aansluiting gezocht met de 6 samenwerkingsverbanden in de jeugdhulpregio Holland Rijnland. Die samenwerking groeit – van bestuurlijk niveau tot bij beleidsmedewerkers en adviseurs in de scholen. Die nauwe samenwerking blijkt een grote meerwaarde te hebben. Door beleidslijnen zoveel mogelijk op elkaar af te stemmen, ontstaat er meer duidelijkheid voor scholen, minder bureaucratie en een gezamenlijk kader richting ouders en jeugdhulp. Ook complexe vragen, zoals rondom toelaatbaarheidsverklaringen of ondersteuning van leerlingen met intensievere ondersteuningsbehoeften, worden daardoor regionaal eenduidiger aangepakt. Deze gezamenlijke werkwijze is nog volop in ontwikkeling. Door de samenwerking verder te verdiepen en ervaringen te blijven delen, werken we toe naar meer samenhang in het netwerk. Stap voor stap ontstaat zo meer consistentie voor scholen, vinden professionals elkaar sneller en wordt de ondersteuning voor jongeren minder versnipperd.

Annelen sluit af met een duidelijke boodschap richting de landelijke beweging: *“Bij de af- en ombouw van JeugdzorgPlus én bij inclusief onderwijs moeten we waken voor boemerangbeleid. Je kunt geen gespecialiseerd aanbod opheffen als je nog niet hebt gebouwd wat ervoor in de plaats zou moeten komen. Daarnaast ben ik ervan overtuigd dat we gespecialiseerde voorzieningen, nu en in de toekomst, nodig hebben. Anders worden jongeren daar de dupe van – en verlies je expertise die je niet zomaar terugbouwt.”*

Lokaal beginnen is écht winnen

De beweging die de Duin- en Bollenstreek maakt, laat zien wat er mogelijk wordt wanneer onderwijs, jeugdhulp en gemeenten samen optrekken in een tijd van grote transitie. De af- en ombouw van JeugdzorgPlus vraagt om nieuwe vormen van nabijheid, maatwerk en lef om anders te denken. Juist in de Duin- en Bollenstreek ontstaat een netwerk waarin jongeren niet hoeven te verdwijnen in systemen, maar dichtbij huis kunnen blijven, verbonden met hun school, hun omgeving en hun toekomst. Daarmee laat de regio zien dat inclusiever onderwijs niet begint met grote structuren, maar met lokale keuzes die jongeren perspectief geven – vandaag én in de jaren die komen.

TERUGBLIK: CONNECTIE VOOR CORRECTIE!

Op Schakenbosch Onderwijs en Werk vond onlangs een landsdeelbrede leernetwerkbijeenkomst plaats van de Onderwijscoalitie Zuid-West en BREN Zuid-Holland. Onderwijs- en zorgprofessionals uit het landsdeel kwamen samen om ervaringen te delen en met elkaar te verkennen hoe de samenwerking tussen onderwijs en zorg verder kan worden versterkt in de af- en ombouw van de JeugdzorgPlus.

Tijdens de middag viel op dat op verschillende momenten en vanuit verschillende invalshoeken hetzelfde gedachtegoed naar voren kwam: het belang van contact, juist vóór correctie. Zo benadrukte Bart Heeling in zijn keynote dat het in de dagelijkse praktijk vaak de kleine dingen zijn die ertoe doen. Nabij blijven, blijven kijken en blijven afstemmen, ook wanneer spanning oploopt of situaties complex worden. Dat vraagt volgens hem om professionals die het hoofd koel houden en het hart warm.

Workshops

Ook in de workshops doken vergelijkbare thema's op, ieder vanuit een eigen perspectief en praktijkervaring. Deelnemers gingen onder meer aan de slag met:

- Forensische Startklas – over het belang van een veilige onderwijsplek als keerpunt en het bieden van perspectief aan jongeren met een forensisch profiel.
- Handelingsgericht werken & verklarende analyse – over samenwerken in de tussenruimte en het verkennen van ieders perspectief rondom een jongere.
- Verbindend gezag bij zelfbeschadiging – over de signalerende rol van school en het werken aan herstel vanuit verbinding en gezamenlijk gezag.
- StroomOp: Wat moet eerst? – over het loslaten van vaste volgordes en het centraal stellen van het ontwikkeltraject van de jongere.
- Expertteam ervaringsdeskundigheid – over werken met meerdere perspectieven bij complexe vraagstukken en het doorbreken van vastlopende systemen.
- Onderbroken schoolloopbanen – over de gezamenlijke ambitie om toe te werken naar nul onderbroken schoolloopbanen door ondersteuning te normaliseren en dichtbij te organiseren.

Bijeenkomst in het hart van ons werk

Dat de bijeenkomst op Schakenbosch zelf plaatsvond, gaf de dag extra betekenis. Leerlingen waren op diverse momenten betrokken bij de ontvangst en ondersteuning van het programma: van praktische hulp bij aankomst tot aanwezigheid gedurende de dag. De afsluiting met muziek, waaronder een zelfgeschreven lied van leerlingen, zorgde voor een passend en persoonlijk slot.

De leernetwerkbijeenkomst bood ruimte voor ontmoeting, reflectie en nieuwe inzichten. Met frisse energie en nieuwe verbindingen werd de middag afgesloten.

Dank aan iedereen die erbij was en bijdroeg aan deze waardevolle uitwisseling.

TIP: Presentaties en ander verdiepend materiaal van de workshops en sprekers zijn terug te vinden op onze website!

Bekijk materiaal

DE FORENSISCHE PLUSKLAS: WAAR JONGEREN OPNIEUW MOGEN LANDEN

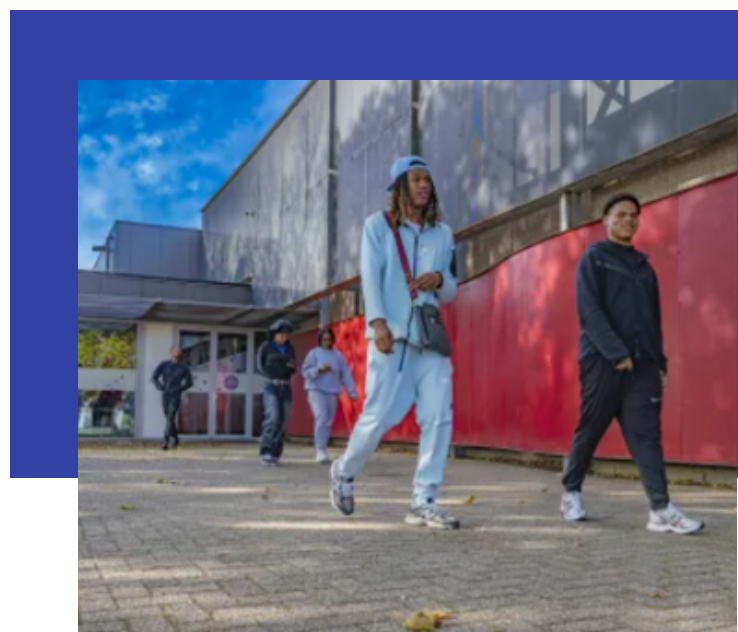
Nu JeugdzorgPlus wordt afgebouwd, groeit in de regio de behoefte aan plekken waar jongeren met complexe problematiek tóch veilig kunnen leren en groeien. Het Educatief Centrum (iHub) speelt daarin een unieke rol met de ontwikkeling van de Forensische Startklas. Een kleinschalig, vernieuwend traject dat juist die jongeren opvangt die nergens anders meer terecht lijken te kunnen. Directeur Marjolein Stam verwoordt het eenvoudig: "Iedere jongere verdient een plek waar hij ertoe doet. Waar hij gezien wordt. En waar hij opnieuw kan ontdekken dat hij de moeite waard is."

Een doelgroep die tussen wal en schip dreigt te vallen

De jongeren die instromen in de Forensische Startklas hebben vrijwel allemaal meerdere schoolwisselingen achter de rug. Ze kampen met gedragsproblemen, angst, emotieregulatie-problematiek en vaak ook met onveilige thuissituaties. Een deel heeft te maken met groepsdruk, rivaliserende jeugdgroepen of online en offline bedreigingen. In de praktijk leidde dat steeds vaker tot een pijnlijk inzicht: sommige jongeren konden simpelweg niet in de bestaande groepen geplaatst worden, terwijl zij wel een onderwijsbehoefte hebben. Het raakte ons," zegt Marjolein. "Het waren jongeren die qua problematiek identiek waren aan wie we al begeleidden, maar hun netwerk was zo verstoord dat het onveilig zou zijn ze meteen in een klas te zetten. Dan moet je durven zeggen: we maken iets nieuws."

Een rustige herstart in een vertrouwde omgeving

De Forensische Startklas vormt die nieuwe tussenstap. Jongeren krijgen gedurende zes tot maximaal twintig weken een dagelijks programma van twee uur, waarin onderwijs, veiligheid en begeleiding met elkaar verweven zijn. Er is ruimte om opnieuw te leren leren, om weer ritme op te bouwen en om stap voor stap vertrouwen te krijgen in school.

Elke leerling wordt begeleid door een vaste docent en een pedagogisch ondersteuner, die niet alleen tijdens de les aanwezig zijn, maar ook de verbinding leggen met andere leefgebieden van de jongere. De groep blijft bewust klein – maximaal zes jongeren – zodat er tijd en aandacht is voor ieder individu. De helft van de tijd staat het werken aan basisvaardigheden centraal, zoals Nederlands, rekenen en burgerschap. Het andere deel van het programma richt zich op activiteiten die helpen om spanning te ontladen, plezier te ervaren en sociale vaardigheden op te bouwen: sport, koken, muziek, spel of gesprek.

De klas wordt ondersteund door partners zoals JOZ en de Waag, die meekijken naar veiligheid, thuissituatie en psychologische ondersteuning. Zo wordt niet alleen gewerkt aan leerdoelen, maar ook aan randvoorwaarden als stabiliteit, veiligheid en een gezond dagritme. “Kinderen die continu in angst leven, kunnen niet leren,” vertelt Marjolein. “Pas als er weer rust komt, ontstaat er ruimte voor ontwikkeling.”

Eerste resultaten: voorzichtig maar veelbelovend

Sinds de start dit schooljaar zijn vier jongeren succesvol geplaatst. Eén van hen stroomde binnen enkele weken volledig door naar het reguliere programma; een andere leerling draait nu voorzichtige proeflessen mee, begeleid door zijn docent uit de Startklas. Deze stap is groot – “Het weer meedraaien in een ‘reguliere’ klas is toch weer een stap ten opzichte van les in de startklas” geeft Marjolein eerlijk toe – maar het is een stap die eerder simpelweg niet mogelijk was. En vooral: jongeren ervaren dat ze weer meetellen. Ze worden niet afgerekend, maar aangesproken. Niet weggestuurd, maar begeleid. Eén leerling zei onlangs tegen Marjolein: “Op andere scholen zeiden ze dat ze zouden helpen dat ik weer kon boksen. Maar dat gebeurde nooit. Hier had ik binnen twee dagen een brief van het Sportfonds.” Het zijn kleine momenten, maar van grote waarde.

Een school die voelt als een veilige plek

Binnen het Educatief Centrum draait alles om nabijheid en normaliteit. Samen eten, samen sporten, samen feesten en praten – het is een belangrijke structuur voor jongeren die zelden stabiliteit hebben gekend. De school werkt met een divers team en veel externe partners, zodat jongeren verschillende rolmodellen leren kennen. Marjolein merkt het effect dagelijks: “We creëren hier een omgeving waarin kinderen ontspannen. Waar ze weer mogen praten over voetbaluitslagen, een potje tafeltennis spelen of gewoon lol hebben. Buiten gelden de regels van de straat, maar binnen de regels van onze school. En dat voelen ze.”

Een regionale opdracht

De Forensische Startklas speelt een belangrijke rol in één van de grootste opdrachtstukken van dit moment: het verantwoord afbouwen van JeugdzorgPlus. Daar waar gesloten voorzieningen verdwijnen, moeten veilige, passende alternatieven ontstaan – en dat vraagt regionale samenwerking, maatwerk en durf. Het Educatief Centrum biedt dat. Het vangt jongeren op uit meerdere samenwerkingsverbanden en gemeentes. *“We willen er zijn voor iedereen,”* benadrukt Marjolein. *“Ook voor jongeren die nergens meer terecht lijken te kunnen. Wij kijken altijd naar wat wél kan.”*

Iedereen is de moeite waard

De Forensische Startklas laat zien dat het anders kan. Dat jongeren met complexe problematiek niet vast hoeven lopen, maar opnieuw kunnen starten – als ze de juiste begeleiding, veiligheid en aandacht krijgen. In de afbouw van JeugdzorgPlus is dit precies het soort maatwerk dat de regio nodig heeft. Want uiteindelijk draait alles om één overtuiging die Marjolein steeds herhaalt: *“Iedere jongere is de moeite waard.”*

Voor meer informatie: <https://scholen.ihub.nl/scholen/educatief-centrum>

LANDELIJKE INFORMATIE

Brief regering

In onderstaande brief lees je de update van VWS aan de Tweede Kamer over de stand van zaken in het jeugdhulpveld, geplaatst tegen de achtergrond van recente politieke veranderingen en ontwikkelingen in de praktijk.

[Bekijk de brief](#)

Zembla aflevering jeugdzorg

De Zembla-aflevering van 26 maart 2026, *“Kinderen die niemand wil”*, laat zien wat er gebeurt met kinderen en jongeren met een complexe zorgvraag wanneer passende ondersteuning niet vanzelfsprekend is.

[Bekijk de aflevering](#)

HOE INCLUSIEVE LESPLAATSEN BIJ MUNIO JONGEREN BINNENBOORD HOUDEN

Terwijl landelijk de afbouw van JeugdzorgPlus vorm krijgt, laat Samenwerkingsverband Munio zien dat preventief werken binnen het onderwijs écht het verschil kan maken. In deze regio worden er nauwelijks jongeren geplaatst in de Jeugdzorgplus, iets wat volgens directeur-bestuurder Machiel Krielaart het resultaat is van bewust investeren in vroegtijdige ondersteuning. *“We hebben in het onderwijs zélf een beweging gemaakt,”* zegt hij. *“Door problemen niet groter te laten worden dan nodig.”*

Inclusieve lesplaatsen als oplossing

De inclusieve lesplaatsen, inmiddels op alle reguliere scholen van Munio te vinden, ontstonden zes jaar geleden toen een aantal scholen zich afvroeg hoe zij leerlingen met zwaardere ondersteuningsbehoeften beter konden vasthouden. Het idee werd geen mini-VSO, maar een ruimte ín de school waar leerlingen tijdelijk kunnen landen als de klas even niet lukt.

De inclusieve lesplaats-medewerker ondersteunt leerlingen, maar juist ook de klas en docenten. Door regelmatig mee te kijken en te adviseren, wordt de basisondersteuning op school sterker. *“Docenten voelen zich zekerder en nemen handelingsrepertoire over,”* vertelt manager Susanne Bekkers als teamleider van het expertiseteam van Munio. Scholen geven hun eigen kleur aan de plek: van ‘Pitstop’ tot ‘Lokaal 12’ of zelfs een ‘inclusieve lesroute’.

Wat het oplevert

De resultaten zijn zichtbaar: het verzuim daalt, vooral de ernst ervan. Scholen houden leerlingen beter binnenboord en het OPDC krijgt voornamelijk leerlingen met zwaardere ondersteuningsvragen binnen, omdat reguliere scholen meer kunnen opvangen. Een treffend voorbeeld is een leerling met een langdurige vrijstelling die via een inclusieve lesroute nu weer schooldagen opbouwt. "Dat hij weer toekomst ziet in onderwijs, laat zien wat dit kan betekenen," zegt Susanne.

Tegelijkertijd kent het concept ook grenzen. Leerlingen die zeer beperkte zelfredzaamheid hebben of die door zware sociale-emotionele problematiek nauwelijks bereikbaar zijn, hebben meer nodig dan een inclusieve lesplaats kan bieden. In die situaties wordt gezocht naar het OPDC, het VSO of intensieve jeugdhulp. Machiel is duidelijk: "Onderwijs kan veel, maar niet alles. Als gesloten jeugdzorg verdwijnt, moet jeugdhulp dichterbij de scholen komen."

Leren van elkaar

Om de kwaliteit te borgen organiseert Munio intervisies voor de Inclusieve Lesplaats functionarissen van alle scholen. Tijdens deze intervisies vertellen deze collega's elkaar hoe zij hun inclusieve lesplaatsen vormgeven en wordt er casuïstiek besproken. Het leidt tot concrete uitwisseling, schoolbezoeken en versterkte netwerken. "Dit is precies waar behoefte aan is," aldus Susanne. "Het maakt scholen samen sterker."

De volgende stap

Voor de toekomst ziet Munio twee belangrijke opgaven: de inclusieve lesplaatsen verder doorontwikkelen zodat ook leerlingen met complexere ondersteuningsvragen binnen de school kunnen blijven, en de samenwerking met jeugdhulp intensiveren. Beide bewegingen zijn noodzakelijk om jongeren veilig binnen het onderwijs te houden – juist nu JeugdzorgPlus wordt afgebouwd. Machiel kijkt met trots terug op wat is bereikt: "We zijn een paar jaar geleden aan deze beweging begonnen. Als je ziet wat het oplevert, mogen we daar echt even bij stilstaan. Dit werkt. En het smaakt naar meer."

Meer weten?

Contact: Susanne Bekkers sbekkers@munio.nl

Wil jij meer weten over onze coalitie?
Op de hoogte blijven over de af- en ombouw
van jeugdzorg? Bezoek dan onze website

